T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/329
KARAR NO : 2024/351
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca verilenürünlerin toplatılması kararının iptali istemiyle açılan davanın, toplatılma kararı mülkiyetin kamuya geçirilmesi niteliğinde bulunduğundan, Kabahatler Kanunu'nun 3 ve 27/1. maddesi uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A. B. V. G. S. L. Ş.
Vekili : Av. G. E.
Adli Yargıda
Davalı : Tarım ve Orman Bakanlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
İdari Yargıda
Davalı : Avcılar Kaymakamlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Avcılar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünün 07/04/2023 tebliğ tarihli E...9495185 sayılı toplatılma idari yaptırım kararı ile; Muğla İl Müdürlüğü kontrol görevlilerince 11/11/2022 tarihinde Şevkioğlu Pazarlama Gıda Tekstil ve Tic. Ltd. Şti. Unvanlı işletmede yapılan resmi kontrolde işletmede satışta sunulan*"Arifoğlu Sumak (PN:005 TETT:10/05/2023)"* ürününden alınan numunenin analiz sonucunun Türk Gıda Kodeksine aykırı olduğunun ve A. B. V. G. S. L. Ş. unvanlı işletme tarafından üretilen ilgili ürünün 5996 sayılı Kanun'un 21/1-a maddesine aykırı olarak üretildiğinin tespit edildiğinden bahisle aynı kanunun 40/1-a maddesi gereğince ilgili ürün hakkında toplatılma idari yaptırımı uygulanmasına karar verilmiş, kararın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde söz konusu ürünlerin piyasadan toplatılmaması halinde aynı Kanun'un 22/2. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanacağı ve ürünlerin bakanlık tarafından toplanarak toplama masraflarının iki katının ürünü üreten firmadan tahsil edileceği ihtar edilmiştir.

2. Davacı vekili Avcılar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünün E...9495185 sayılı bila tarihli toplatılma idari yaptırım kararının iptaline karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3 . **İstanbul 10. İdare Mahkemesi 28/04/2023 tarih ve E.2023/978, K.2023/965 sayılı kararı**ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı İYUK'nun 14/3-a ve 15/1-a maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, karara karşı davacı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Onuncu İdari Dava Dairesi 12/09/2023 tarih ve E.2023/1356, K.2023/1242 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dava konusu işlemin hukuki sebebini oluşturan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun "Gıda ve Yem İle İlgili Yaptırımlar" başlıklı 40'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendinde; insan tüketimine uygun olmayan gıdaların, masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılacağı ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verileceği, bu ürünleri üreten veya piyasaya arz edenler hakkında kamunun sağlığına karşı suçlar kapsamında Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulacağı düzenlenmiş, ancak bu idari yaptırım kararlarına karşı idari yargı yerlerinin görevli olacağına dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir.*
>
> *Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden; davacı şirket tarafından, üretimi ve dağıtımı yapılan"Arifoğlu Sumak PN.005, TETT:10.05.2023" isimli ürünlerin 5996 sayılı kanunun 40.maddesinin 1/1.bendi gereğince toplatılmasına karar verilmesine müteakiben bakılan davanın söz konusu toplatma kararına ilişkin Avcılar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün bila tarih E-17824629-305.04.03.01-9495185 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.*
>
> *Uyuşmazlıkta; davacı şirket tarafından üretimi yapılan "Arifoğlu Sumak PN.005, TETT:10.05.2023" isimli üründen alınan numunenin analiz sonucunun Türk Gıda Kodeksine uygun olarak üretimi*

yapılmadığından bahisle 5996 sayılı Kanun'un 40'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendi uyarınca toplatılmasına ilişkin davalı idarece tesis edilen işlemin 5326 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5996 sayılı Kanun'da da idari para cezasına ve idari tedbirlere karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, 5326 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde belirtildiği üzere, bu Kanun'un idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, dolayısıyla görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümlerinin dikkate alınması gerektiği anlaşıldığından, işbu davanın görüm ve çözümünde Sulh CezaHakimliği'nin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, dava konusu idari yaptırım kararına ilişkin işlem içeriğinde, davacının idari yaptırım kararına karşı 60 gün içerisinde yetkili idare mahkemesine başvurulabileceği belirtilmiş olduğundan, işbu davanın idari yargıda açılmasına davalı idarenin sebep olduğu görülmektedir..."

4. Davacı vekili bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. **Küçükçekmece 2. Sulh Ceza Hakimliği 19/10/2023 tarih ve D.İş. No:2023/8657 sayılı kararı**le, başvuru dilekçesinin görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karara yapılan itiraz, Küçükçekmece 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 06/11/2023 tarih ve D.İş.No:2023/9306 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Muteriz vekili dilekçesinde özetle; Avcılar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünce verilen E-17824629-305.04.03.01-9495185sayılı karar ile toplatılma İdari Yaptırım kararın hukuka aykırılık teşkil ettiğini belirterek iptalini istemiştir.

5326 SK'nın 3/1 maddesi gereği bu Kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri ancak diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanabilecek olup, bir idari yaptırım kararı aleyhinde sulh ceza hakimliğine başvurulabilmesi için ilgili kanunda açıkça idari yargı yerinin görevlendirilmemiş olması gerekmektedir.

Muteriz şirkete Avcılar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünce verilen E-17824629-305.04.03.01-9495185sayılı karar ile toplatılma İdari Yaptırım kararına karşı itiraz yolunun ilgili kararda idare mahkemeleri olarak belirtilmiş olması sebebiyle başvuru yönünden 5326 sayılı Kanunun 28/1-b maddesi gereğince Hakimliğimizin görevsizliğine..."

6. Davacı vekilinin, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, Küçükçekmece 2. Sulh Ceza Hakimliğince adli ve idari yargı dava dosyalarının asılları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

7. 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun, *"Amaç"* başlıklı 1. maddesişöyledir:

" (1) Bu Kanunun amacı, gıda ve yem güvenilirliğini, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığı ile hayvan ıslahı ve refahını, tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması da dikkate alınarak korumak ve sağlamaktır."

8. 5996 sayılı Kanun'un, *"Gıda ve yem güvenilirliği şartları"* başlıklı 21. maddesinin 1. fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Gıda güvenilirliği şartları aşağıda belirtilmiştir:

a) Güvenilir olmayan gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme piyasaya arz edilemez. İnsan sağlığı için tehlike oluşturan ve tüketime uygun olmayan gıda, güvenilir olmayan gıda kabul edilir.

..."

9. 5996 sayılı Kanun'un, *"Sorumluluklar"* başlıklı 22. maddesinin 2. fıkrası şöyledir:

"(2) Gıda ve yem işletmecisi ürettiği, işlediği, ithal ettiği, satışını veya dağıtımını yaptığı bir ürününün, gıda ve yem güvenilirliği şartlarına uymadığını değerlendirmesi veya buna ilişkin makul gerekçelerinin olması durumunda, söz konusu ürünü kendi kontrolünden çıktığı aşamadan başlamak üzere, toplanması için gerekli işlemleri derhal başlatmak ve konu ile ilgili Bakanlığı bilgilendirmek zorundadır. Gıda ve yem işletmecisi, ürünün toplanması gerektiğinde, toplanma nedeni hakkında tüketiciyi veya kullanıcıyı doğru ve etkin olarak bilgilendirmek ve gerekli hâllerde, insan sağlığını korumaya yönelik alınacak tedbirlerin yeterli olmaması durumunda, tüketiciye veya kullanıcıya ürünün iadesi için çağrıda bulunmak zorundadır.

....."

10. 5996 sayılı Kanun'un, *"Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar"* başlığı altında düzenlenen 40. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi şöyledir:

"(1) Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

a) (Değişik:28/10/2020-7255/30 md.) Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak gıdalar, masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyeti kamuya geçirilerek imha edilir. Bu gıdaları üreten, ithal eden, kendi adı veya ticari unvanı altında piyasaya arz eden gıda işletmecilerine bir yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden beş bin güne kadar adli para cezası verilir. Fiilin üç yıl içinde tekrarlanması durumunda ayrıca, gıdayı üreten, ithal eden, kendi adı veya ticari unvanı altında piyasaya arz eden gıda işletmecisi beş yıldan on yıla kadar gıda sektörü faaliyetinden men edilir."

11. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır."

12. 5326 sayılı Kanun'un *"Tanım"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır."

13. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun *"Genel Kanun Niteliği"* başlıklı 3.maddesi şöyledir:

"(Değişik: 6/12/2006-5560/31 md.)

(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır."

14. 5326 sayılı Kanun'un *"Yaptırım türleri"* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir."

15. 5326 sayılı Kanun'un *"Mülkiyetin kamuya geçirilmesi"* başlıklı 18. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya elkonulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idarî para cezası veya başka bir idarî yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değerin mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir."

16. 5326 sayılı Kanun'un *"Başvuru yolu"* başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir"

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen, ürün toplatılma kararının iptali istemiyle açılmıştır.

20. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

21. İncelenen uyuşmazlıkta, mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla *"Toplatılma İdari Yaptırım Kararı"* verildiği,söz konusu yaptırımın kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari tedbirler içinde sayılan yaptırımlardanbiri,daha açık bir ifade ile 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu,5996 sayılı Kanun'da idari tedbirlere karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır.

22. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanması gerektiğinden ve görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla verilen *"Toplatılma İdari Yaptırım Kararı"* na karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Küçükçekmece 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 19/10/2023 tarih ve D.İş. No:2023/8657 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Küçükçekmece 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 19/10/2023 tarih ve D.İş. No:2023/8657 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

07/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN